

PRESBITER

Szeretettel köszöntjük
magyar református
Testvéreinket
a IV. világtalálkozón!

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

IX. évfolyam 3. szám

BUDAPEST

2000. május-június

A presbiter: Isten kipróbált embere

2 Timóteus 2,15

A Budapest-Kálvin Téri Református Egyházközség irodaépületének püspöki szobájában van egy nagy méretűre nagyított fénykép, amely felidéz azokat az időket, amikor hosszú, kényszerű szünet után gyűltek össze a Dunamelléki Református Egyházkerület presbiterei konferenciára. Azért tették, hogy felidézzék példa és tanulság gyanánt a régi atyákat, hogy számba vegyenek minden feladatot, amit vállalni és teljesíteni kell a gyülekezetekben, s hogy a tennivalók elvégzéséhez erőt gyűjtsenek az Igéből.

A levél, amelyből a felolvasott vers való, az ún. *pásztori levelek* csoportjába tartozik. A pásztori levelek nem gyülekezetekhez és nem is magánszemélyekhez íródtak, hanem „pásztorokhoz”, az egyház felelős tisztségviselőihez. Pál legközvetlenebb munkatársainak ad ezekben eligazítást. Buzdítja őket, felvértezi az üldözések és a szenvedések elhordozására. Elmondja, hogyan vezessék a rájuk bízott gyülekezeteket.

Akik jelen vannak, azért vannak itt, mert a gyülekezetek bizalmát élvezik. Mert felelősséget vállaltak és felelősséget hordoznak a gyülekezetekért/egyházukért. Ezt nem elég egyszeri döntéssel vállalni. Nem elég presbiterként a felelősségben osztozni. Nem elég itt-ott „besegíteni”. *Szükséges, hogy kipróbált emberként állhassunk meg Isten előtt. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha kegyelmére hagyatkozunk, ha lelki tápláltságunkat Tőle vesszük.* Ha újra és újra átéljük, hogy Tőle van alkalmasságunk. Ha igényeljük vezetését és erőt is Tőle kérünk. Ahogy énekeljük is:

*Tanúságra erőt csak te tőled kérünk,
Hogy szent istenséged dicséretessék tőlünk;
Ha először a te országod keressük,
Semmiben nem leszen fogyatkozás nekünk.*

Így szól az apostol biztatása Timóteus-hoz: Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt! *Lényeges, hogy Isten előtt kell megállni. Végző soron nem csupán a választó, a megbízást adó testület előtt.* Ez azt is jelenti, hogy elsősorban nem emberek tetszését kell keressük.

Nem az számít, hogy mit gondolnak rólunk, munkánkról. Ez fel is szabadít bennünket az alól, hogy túlságosan figyeljünk arra, hogy mit gondolnak vagy mondanak rólunk.

Megbízatusunk Istenől van, előtte kell számot adnunk. Előtte kell kipróbálnunk bizonyulnunk.

Kipróbált a tűzben tisztított nemesfém, amelyből kiégettek minden salakot, minden értéktelen anyagot. Kipróbált az a kő, amely alkalmas arra, hogy az építőmester által elgondolt helyre kerüljön. Megfelelő alakú és méretű, odaillő, amely nem gyengíti, hanem erősíti az épületet.

Engedjük, hogy mennyi Atyánk tisztítson bennünket. Tisztítsa gondolatainkat, legbelső ösztönzéseinket, késztetéseinket, szavainkat. Hogy a mennyei oltárról vett parázssal érintse ajkunkat, hogy jót gondoljunk és szóljunk.

Engedjük, hogy faragjon bennünket, hogy odaillő és élő kövekként épülhessünk fel lelki házzá, szent papsággá, lelki áldozatokat ajánlva fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.

Jó, ha tudjuk azt is, hogy mindez nem azért történik, hogy szépen kifaragottak, önmagunktól tetszetősek legyünk. „Jól ápolt” szentek.

Mindez a szolgálatra nézve történik. Azért, hogy alkalmasak legyünk arra, hogy

ajándékait átvéve a közösség, az egy test épülésére használjuk azt, amit Tőle kaptunk.

Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szegényt. Egyikünk sem szeretne szegényt vallani. Nem szeretnénk a nekibuzdulás után megtorpanni. Nem szeretnénk, hogy a szolgálat mérlegén hűjával találtassunk. Szeretnénk megfelelni a megbízó bizalmának. Hogyan lehetséges ez?

Úgy, hogy belevetjük magunkat a küzdelembe, a nemes harc megharcolásába. Nemcsak fél szívvel, ímmel-ámmal, hanem teljes erővel. Nem képzeljük azt, hogy megérkeztünk, amikor még úton vagyunk. Előrenézünk és nem hátra. Tudjuk, hogy aki az eke szarvára veti a kezét, az előre kell tekintsen, különben nem alkalmas arra, hogy az Isten Országá munkása legyen.

A harcos, a sportoló és a földműves képét idézi fel a rész, amelyből olvastunk. Ezek erőfeszítése szükséges, hogy győzzenek, célba érjenek, termést arassanak. Igyekezniük kell, keményen dolgozniuk, küzdeniük.

Kérdezzük meg: Ha nem mennek úgy a dolgok, ahogy szeretnénk, nem azért van, mert ítélet van rajtunk?

Mert nem a „zsengét”, időnk, erőnk, tehetségünk, lehetőségeink legjavát adtuk az Úrnak. Hogyan szól imádságunk?

Így: *Íj vagyok a kezemben, Uram; fészíts meg, mert elkorhadok!*

Vagy így: *Ne fészíts túl, Uram, mert eltörök!*

Vagy így: *Fészíts túl, Uram, ha belétörök is!*

(Folytatás a 2. oldalon)

A presbiter: Isten kipróbált embere

(Folytatás az 1. oldalról)

Szükségünk van arra, hogy „megfeszüljünk”, netán néha arra is, hogy túlfeszüljünk. A ránk váró feladatok miatt. Azért, hogy ne valljunk szégyent.

Ne valljunk szégyent

- gyülekezeteink építésében,
- iskoláink fenntartásában,
- a világtalálkozó vendéglátásban, a programok szervezésében és megvalósításában,
- a következő nemzedékek számára szóló bizonyágtétel továbbadásában.

Ha körülnézünk, látjuk, hogy hiányosak soraink. Kik hiányoznak? Nem a mi gyermekeink, unokáink, ismerőseink? Netán mi magunk, mert csak fél szívvel, fél lendülettel veszünk részt a szolgálatban?

Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szégyent, hanem helyesen fejtegeti az igazság Igéjét.

Lehet, hogy úgy érezzük: ez aztán túlzás!

Nem elég, ha ott vagyunk az alkalmon?

Nem elég, ha megjavítjuk, ami elromlik?

Nem elég, ha megszámoljuk a perselypénzt?

Nem elég, ha részt veszünk és szavazunk a presbiteri gyűlésen?

Mindez lehet fontos, de nem elég!

A presbiterek a gyülekezet életéért annak minden vonatkozásában felelősek. A misszióért és a bizonyágtételért is! A hívogatásért és a gyülekezet építésért is!

Helytelennek bizonyult a mindent a lelkesre bízó/hárító modell. Tarthatatlan a jelen kihívásait figyelembe véve.

Igenis szükséges, hogy a presbiter is, minden órálló helyesen hasogassa az igazságnak beszédét!

Ezt Kálvin úgy magyarázza, hogy a családfelelőssége a kenyeret helyesen felvágni és úgy elosztani, hogy a család minden tagja megfelelő részt kapjon. A görög szó általános használata további jelentésárnyalatokat sugall: Aki helyesen hasogatja az Igét, az egyenes utat készít az igazsághoz, és nem hagyja magát félrevezetni féligazságok és hazugságok által. Helyére

teszi a dolgokat, ahogy az építőmester keze nyomán a helyére kerül a kő, és szilárdítja teszi az épületet.

Úgy kell helyesen fejtegetni az igazság Igéjét, hogy az éhesek táplálékhoz jussanak, hogy az igazságra szomjúhozók eljussanak a tiszta forráshoz. Mint élő kövek illeszkedjenek egymáshoz a gyülekezet, az egyház épületében, hogy az ne legyen ingatag.

Fel kell készülni (állandó önképzéssel, tanulással, lelki gyakorlatozással is!) a tévtanítások és a tévtanítók elleni harcra. A bennünket félrevezetni akarók megállítására. Akár Szűz Máriának akarják országunkat felajánlani, akár a keresztvállalás megtagadása árán való üdvélvezetre hívnak.

Nemet kell mondjunk arra, ha gyökereinktől akarnak elszakítani minket. Arra is, ha a teljes evangéliumot akarják megszegényíteni, vagy bennünket a betű szolgátságába akarnak kényszeríteni.

S végül mindezt szükséges úgy tenni, hogy térjünk ki a szentségtelen és üres fecsegők elől. Mert nem beszédben áll az Isten Ország, hanem erőben. Amit tennünk kell, nem merülhet ki a dolgok megbeszélésében. Bizottságaink, gyűléseink, ötlethalmozásaink is lehetnek a szükséges cselekvés gátjai. Ne elégedjünk meg a tervezéssel, a felajánlással. Induljunk és tegyük a jót és a szükségeset!

Ugyanakkor térjünk ki azok elől, akik tisztátalan indulattal közelítenek! Túl a hamis tanítókon, térjünk ki azok elől, akiknek semmi sem jó, akik mindent jobban tudnak. Akik tele vannak jó tanáccsal, de maguk semmit nem mozdítanak. Akik örvendeznek azon, ha a valóban munkálkodók tévednek. Térjünk ki előlük, de ne engedjük, hogy eltérítsenek minket!

Igyekezzünk kipróbált emberekként megállni az Isten előtt, mint olyan munkások, akik nem vallanak szégyent, hanem helyesen fejtegetik az igazság Igéjét!

Pál László
lelkipásztor

(Elhangzott a Dunamelléki Református Egyházkerület 20. presbiteri konferenciáján, 2000. április 15-én. Budapest, Kálvin tér.)

Igéről- Tanuljunk naponta

Pál apostolnak
a Filippiekhez írott levele alapján

1,2 „...Kegyelem néktek és békesség Istentől...”

1,3 „...könyörgéseimben örömmel imádkozom mindnyájatokért...”

1,5 „...közösséget vállaltatok az evangéliummal...”

1,6 „...aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégi a Krisztus Jézus napjára.”

1,7 „...mindnyájan együtt részesedtek velem a kegyelemben.”

1,9 „...a szeretet egyre inkább gazdagodjék bennetek, ismerettel és igaz megértéssel...”

1,11 „...gazdagon teremtjétek az igazság gyümölcseit...”

1,11 „...a helyzetem inkább az evangélium terjedését szolgálja...”

1,14 „...fogságom körülményeiből bizalmat merítve félelem nélkül, bátran szóljátok Isten Igéjét.”

1,19 „...tudom hogy ez üdvösségemre válik...”

1,21 „Mert nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!”

1,25 „...életbe maradok és... mindnyájatokkal, a hitben való növekedésekre...”

1,27 „...a Krisztus evangéliumához méltóan viselkedjétek...”

1,29 „...nektek... adatott... az is, hogy szenvedjétek érte.”

2,3 „...alázattal különbnek tartásotok egymást magatoknál...”

2,5 „...az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt...”

2,9 „...fel is magasztalta őt Isten mindenek fölé...”

2,10 „...hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon...”

2,11 „...minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére...”

2,12 „...félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket...”

2,13 „...Isten ... munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést...”

2,14 „...zúgolódás és vonakodás nélkül tegyétek mindent...”

2,16 „...nem futottam hiába, és nem fáradtam hiába...”

3,1 „...örüljétek az Úrban.”

Igére egy Igét!

3,3 „...akik Isten Lelke szerint szolgálunk, és Krisztus Jézussal dicsekszünk...”

3,7 „...ami nekem nyereség volt, kárnak ítéltém a Krisztusért.”

3,8 „...most is kárnak ítélek mindent... az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért.”

3,8 „...kárba veszni hagytam és szemétnek ítélek mindent, hogy Krisztust megnyerjem...”

3,9 „...Krisztusba vetett hit által van igazságom Istentől a hit alapján...”

3,10 „... hogy megismerjem őt és a felátadás erejét.”

3,14 „... futok egyenesen a cél felé...”

3,17 „Legyetek követőim...”

3,20 „Nekünk a mennyben van polgárjogunk...”

4,1 „...így maradjatok meg az Úrban szerettem!”

4,4 „Örüljete az Úrban mindenkor!”

4,5 „A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt.”

4,5 „Az Úr közel!”

4,6 „Semmiért ne aggódjatok...”

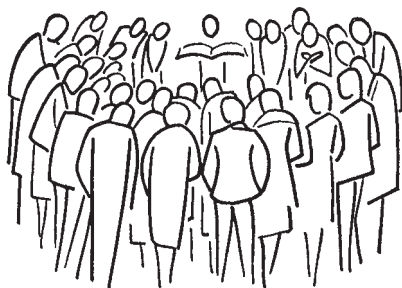
4,6 „...hálaadással tárjátok fel kéréseiteket...”

4,7 „...Istennek békessége... meg fogja őrizni szíveteket és gondolataikat a Krisztus Jézusban.”

4,9 „...és veletek lesz a békesség Istené!”

4,12 „Tudok szűkölködni és tudok bővölködni is.”

4,13 „Mindenre van erőm a Krisztusban...”

Az Ige körül Szomorúság – vigasz – öröm 2Korintus 7,9–10

A szomorúság állapot, amely lehet tartós, és lehet átmeneti. Ha átmeneti, akkor a szomorúság valahová vezethet, ha tartós, akkor a szomorúság valamilyen maradást jelent. Az apostol a világ szerinti szomorúságról úgy ír, mint amely halált okoz, halálba vezet. Ez a vigasztalan szomorúság! Szomorú az én szívem, nem tud megvigasztalódni. Csak a halálban tudok vigaszra lelni, olvasható gyakran a vigasztalanul szomorú emberről a világirodalomban.

A világ szerinti szomorúság tartós, mert az önmagát marcangoló ember képtelen kilépni szomorúságának gúzsbakötött állapotából. Energiája felemésztésével a kimerültség magatehetetlenségébe jut és benuoltan várja a véget, a halált.

Bár első hallásra különösnek hat, de az apostol szól az Isten szerinti szomorúságról is. Az Isten szerinti szomorúság *eszköz* az Isten kezében. A szomorúságnak lehetnek külső eredői: sértés, rágalom, mellőzöttség. Lehetnek azonban belső okai is. Megszomorítható Isten Lelke egy elmulasztott segítő szóval, egy elmaradt látogatással, szeretetlen viselkedéssel stb. Azonban akár külső, akár belső okból keletkezik is, Isten egyaránt képes a szomorúságot eszközként használni.

Az Isten szerinti szomorúság *látóvá* tesz. Éppen a szomorúság körülményei között látatja meg az emberrel valós állapotát. Látóvá teszi, a szomorúság nélküli állapotban nem látható szív belső valóságát ismerteti fel.

De az Isten szerinti szomorúság *aktív* (buzgóvá) is teszi az embert. A megszorított nem marad a szomorúság állapotában, hanem képes abból kilépni. Képes hálát adni a formálóvá váló szomorúságért. Feltárul előtte a *cél*, a megbánás helye, ahová el lehet jutni a szomorúság sokfajta terhével. Nemcsak feltárul a megszorított előtt a cél, de mert aktív válik, képes elindulni, hogy megtalálja a vigasztalás helyét. Az Isten szerinti szomorúság – célja szerint – az odatérésre, a Hozzá fordulásra, a megtérésre serkent.

A bibliaórán bizonyágtevő hozzászólások hangzottak el a világ szerinti szomorúságnak gyötrelmekkel járó vigasztalanná válásáról. Volt, aki visszaemlékezett saját szomorúsága állapotára.

Hozzászólások hangzottak el az Isten szerinti szomorúság állapotáról, az aktív vá válásról, a máskor elhordozhatatlannak tekintett terhek hordozásában bekövetkező megerősítésről.

Volt, aki hetek óta hordozta megbántottságának szomorúságát. Keserősége már-már tartós állapottá alakult. De Isten Lelke aktivizálta, így megbántottságából odafordulás lett. Könnyező szemmel, megkönnyebbülve búcsúzott, mint aki megtalálta a vigasztalásnak, a megbocsátásnak a helyét.

Volt, aki arról számolt be, hogyan nyitotta meg Isten a szemét a megszorított állapotában, és hogyan látta meg valós állapotát: a már elhagyottként vélt bűnei meglevenedését. Boldog felismerésként hangzott el: ha naponta lesz úrrá a szomorúság, naponta lehet eljutni a megtérés helyére!

A bizonyágtételek arról is szóltak, hogy Urunk *megbánhatatlan* kegyelemmel fogadja a szomorúságukban megbánásból Hozzá térőket.

A záró imádságban is kifejeződött, hogy a szomorúság és az öröm együtt élhet bennünk. Szomorúsága közepette az apostol is fel tudott kiáltani: „csordultig vagyok örömmel”. Szomorúság – vigasz – csordultig telítő öröm. Ezek az Isten szerinti szomorúság átmenetivé vált állapotának kegyelmi jelei.

Dr. Cseh Lajos

Ha zöld ágat hordok
a szívemben, mindig száll rá
dalos madár.

Kínai mondás

*

Egyetlen kaktusz sincs
úgy tele tövissel,
hogy ne férne el rajta virág.

Japán mondás

Pünkösdi ének

Ó, hadd hulljon égi zápor:
szívem száraz sivatag.
Uram, a menny magasából
küldjed Ajándékokat!
Áldásdús Szent Lelkedet
szomjúhozza gyermeked.
Jöjjön, mint nagy folyam árja,
szegény szívem várva várja.

Érdekes a földi élet:
sok gonosz atya akad,
s mind a kedves gyermekének
jó ajándékokat ad.
Akkor Te, ó, Szeretet,
ne adnád-e Lelkedet?
Áldásodért úgy esengem,
s ne üdíténél-e engem?

Jézus Krisztus Szent Atyához
útd már megérkezett:
teljesülést adj a vágyhoz,
küldjed el Szent Lelkedet!
Vigasztal majd és tanít,
és örökké bátorít,
hogy megálljak én a hitben,
s szemem Rád tekintsen itt lenn.

Hit ereje, drága Lélek!
Vígán üdvözöllek én:
térj be hozzám, vár szegényed,
lakj a szívem rejtekén.
Dobj ki minden lim-lomot,
hadd lehessen templomod.
Ne maradjon semmi benne,
ami a menny gátja lenne!

Szent ajándékidat adjad:
tisztíts, újíts engemet,
kegyelmedben megmaradjak
s éljen bennem szeretet!
Szenteld meg e testet is,
adj győztes jókedvet is.
Taníts Isten elé állni,
s Őt lélekben, jól imádni!

Átadom most Néked éltém:
teljes szívből kedvedet
kívánom keresni, mígnem
utam mennybe elvezet.
Boldog, aki célba jut!
Ott Atyát és a Fiút
Veled együtt zengi ajkam,
angyal-tanította dalban.

Moritz Kramer

(Fordította: Szénási Sándor)

Pünkösdi önvizsgálat

Uram, Lelked által védj meg az öngazolás kényszerétől, s az öngazultság farizeusi göggyétől! Ó, Szent Lélek, megszentelő jelenléteddel igazíts ki engem tegnapi bűnös önmagamból, s adj erős hitet, hogy mikor mások még nem észlelik, én bizonyosan tudjam: Te már formálsz engem, s beleigazítasz Krisztus-formájú személyiségembe!

Őrizd meg a jóhiszeműséget bennem a rosszhiszeműség ármányai között!

Taníts mind többet hallgatni, de soha nem hallgatni, amikor szólni kell – ügyedben, másokért!

Taníts úgy élni, mintha egyedül csak Istennel lenne dolgom ezen a világon!

Adj növekedést az alázatban, s a fel-fuvalkodottak elviselésében!

Bizalmatlanságtól darabokra tört lelkek között őrizd bennem a bizalmat, s a hitet!

Hadd éljek minden napot, minden órát úgy, mintha az éppen az utolsó lenne!

Taníts meg arra, hogy megérezsem, miként élnek, gondolkoznak, éreznek a Te kicsinyeid, akik áldozatok a mások megalázásában oly mesteri siker-karrieristák korában!

Csak azt ítélem meg valóban jól, amit szükséges: a démoni, emberölő erőket, s ebben ne adj tévednem!

Formálg javaid hű sáfárává, hogy mindent ajándéknak, semmit ne ragadománynak, birtokomnak tekintsek!

Ó, Lélek, adj önfegyelmet, amikor a vadság erői körülvesznek, s tégy képessé arra, hogy a közöny, gyűlölet, agresszió sodrában ne mulasszak el jót tenni valakivel – naponta!

Te megtelheted, hogy bezárod szívem és ajkam mások háta mögött, ha már jót senki sem mond arra a másokra.

Add úgy szólnom másokról, hogy azt ne kelljen szégyellenem Megváltó Uram, és mennyei Atyám előtt, s egykor az érintett személy előtt – az örökkévalóságban sem!

Taníts meg jól választani – hivatást és munkahelyet, társat és barátot, előljárót egyházamban, felsőbbiséget a hazában, s tégy felelőssé már döntésem előtt annak következményeiért! A világos látást, s Igédet ne vondd meg tőlem!

Nem akarom, hogy mindig nekem legyen igazam, de nagyon kérem, hogy megérthessem, mi van mások szívében, peres szájában, tetteinek mélyén, amikor gyors színváltozásukat tapasztalom!

Isten szeretetének lángoló tüze, égess ki szívemből minden szennyet, tiszta lángod lobbantson tiszta indulatot bennem ezen a pünkösdön is!

B. L.

Emlékezetes presbiterek

Jókai Mór

1825-1904

Az írófejedelem születésének 175. évfordulója évében újra sűrűbben emlegetik Komárom nagy fiának nevét, jelentőségét, nemes emberi tulajdonságait, páratlan művészetét. Bár alig járt külföldön, nincs a világnak olyan országa, ahol ne szerepeltetné alakjait. Ehhez pedig a könyvekből tanulható ismereteken túl páratlan fantázia szükséges. Ez pedig isteni adomány. Karizma. Szokta volt mondani, hogy ő akkor dolgozik leg-többet, amikor mások pihennek. Álmában.

Azt viszont sehol nem említik, hogy **a pesti helvét hitvallású, evangélium szerint reformált egyháznak egy évtizeden át presbitere is volt.** Szó szerint hitben erősebb, tapasztaltabb és sokat szolgáló tagja, aki **magát a kálvini „egyetemes papság” értelmében Isten szolgájának tekintette.** E szolgálat csúcspontja volt az, amikor az 1896-os millenniumi ünnepségek legnagyobbikán, az Országgyűlés két háza közös ünnepélyén őt kérték fel megnyitó imádság mondására! Nem véletlenül. Pedig a különböző keresztényen felekezettek számos püspöke volt hivatalból jelen. (Az ima teljes szövegét a Presbiter 1996. évi 3. számában olvashatjuk.) Az akkor már 71 esztendő író saját rögös életútját és nemzete hányt-vetett sorsát együtt látva felemelő szavakkal köszöni Istenének a megtartó kegyelmet, és kéri további áldását.

Jókai Mór életművét: száznál több regény, sok száz novella, ezernyi újságcikk csak öntudatos, elkötelezett református mivoltából érthetjük meg. Nem túlzás Vass Vince nevezetes megállapítása: *Ha valamilyen katasztrófa folytán egész Magyarország megsemmisülne, de valahol megmaradnának Jókai művei, azokból – ha mást nem – a református vallást helyre lehetne állítani.* Minden regénye tartalmaz néhány zsoltárt, dicséretet, imát, néha egész szertartásokat: temetést, keresztelést, konfirmációt. *Sőt a kollégiumok életéből olyan eseményeket, amikről csak az írhat, aki úgy ismeri egyházát, mint ő. Az ő regényeiből tudhatjuk, hogy milyen is volt a református ifjúság élete Komáromban, Pápán, Kecskeméten, Debrecenben, Sárospatakon.* Kétezer pozsonyi egyetemista előtt tartott előadást – „A látható Isten” címen. Nem csak a csillagok rendjében és a mikrokozmoszban, virágok pompájában és a történelem titkaiban fedezi fel Istent. A maga életében is Őt látja. *Sőt „látom Őt az üres papírlapon előttem...”* Írásművészetét ige-hirdetési szolgálatnak tekinti.

Közismert *Lángi Bertalan* tiszteletes prédikátor imája a kemény nagyúr koporsója előtt (*A kőszívű ember fiai*). „... Ó Uram, gyakorolj irgalmat az igazság helyett. Ne tekintsd, mi volt a halandó ember, de számítsd be neki azt, hogy homályban élt, nem látott Téged. Ne vesd mérlegre hibáit és botlásait: számítsd be neki, hogy ő hitt abban, hogy jót cselekszik, amidőn vétkezik. *Bocsáss meg neki az égből, valamint azok megbocsátnak neki, akik ellen vétkezett itt a földön.*” (E kis részlet azt is elárulja, hogy *Jókai jól ismerte és értette a Miatyánk görög szövegét!*) Az elhunyt magyar bűneinek mibenlétét ugyan-ezen ima Isten és a lélek közötti párbeszéd formájában mondja el:

„Segítéd-e a nyomorultat? – Nem!

Főlemeltd az elesettet? – Nem!

Oltalmazója voltál-e az üldözöttnek? – Nem!

Hallgattál-e kétségbeesők könyörgésére? – Nem!

Törölted-e szenvedők könnyeit? – Nem!...”

E sorok Jókai szíve mélyéről fakadtak. *Ő tudott a keresztény ember felelősségéről.* Városszerte emlegették felesége, *Laborfalvy Róza* fősvénységét. A ludat, kacsát, tyúkot, disznót tartó háziasszonykodó színészkirálynő valószínűleg csak óvatos gazdaasszony volt, amikor a naponta útrakelő írónak kiszámolta a zsebpénzt. Ugyanis ismerte Jókai jószívét, a város szegényei valósággal megharagvották az utcán, s amíg a pénz tartott, számolatlanul osztogatott...

S hogy mit várt el az *Ige hivatalos szolgáitól*, azt „*A barátfalvi lévita*” c. romantikus-fantasztikus kisregényében mondja el. A település igazi neve Tardona. A Bükk rengetegében található. Itt bujdosott az író a szabadságharc leverése után. A barátfalvi lévitának is nagy oka volt a rejtőzködésre. (Személye nem azonos a tardonai lelkészével.) Őt a magánbosszú üldözte. A nyomára lelt bosszúállót véletlenül éppen az eklézsia kúrátora kalauzolja az erdőrengetegben. A lévitaról beszélgetnek. „Bizony – így a kurátor – ez a mi tiszteletesünk valóságos őriző angyala ennek a mi falunknak. – A meglehetősen fiatal élő szentpéteriek csapatostul átjönnek hozzánk, ahol aztán hallanak angyali szép harmóniát. S ahogy a mi tiszteletesünk prédikál, azt aztán megérti még a gyerek is... Vasárnap délutánonként odagyűjti híveit az iskolaházba, s kirakja előtűk a maga tudományát. Beszél nekik az ország történetéről,

meg azokról a nevezetes dolgokról, amik a nagyvilágban véghez mennek. Idegen nemzetek szokásairól. Máskor meg a földművelésről és még a nyavalyákról, s a gyógyító erejű füvekről. Nyáron tanítgatja apraját-nagyját a kertészkedésre. – Ezt a tavat a lévita csinálta, de az első esztendőben nem engedte meg a tóban a halászást. Aztán meg hozatott szép ludakat, hogy asszonyaink egész kereskedést űzzenek velük... A részegség ellen pedig méhsert csináltatott. Így gyógyította ki ezt a gonosz betegségünket a mi lévitánk.”

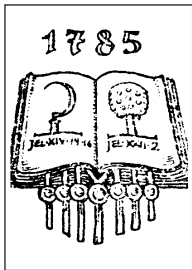
Voltak, akik megvádolták a forradalom hőst, hogy Kossuthal ellentétben megalkudt a bécsi hatalommal. (Inkább *a magyar néphez hajlított a szépséges bajor királynagy: Erzsébet szívét.*) Hogy mi is lakott a **presbiter-politikus** szívében, azt a millennium küszöbén „*Az új földesúr*”-hoz írt zárszava végén árulja el. Így vélekszik Ferenc József-ről: „Véges-végül még az égbejáró utat is el akarta tőlünk zárni: megtámadva a vallásszabadságot. Ezen a merényleten összetört a hatalma.” S hogy mint vélekedett a császár szövetségeséről, a törökről, azt a „*Kurbán bég*” c. novellájának zárszava árulja el. „Midőn a Megváltót kérdezték tanítványai: vajon-e vakon született azért bűnhődik-e, mert maga vétkezett, avagy szülői bűneért? felele nekik a mester: sem a maga, sem a más vétkeért, hanem azért szereztetett ez, hogy az Isten neve dicsőíttessék. Miért szenved csapást csapásra a szomszéd országok beteg embere? Mostani, vagy elmúlt vétségéért-e? – Azért, hogy az Úr neve dicsőíttessék, s tanulják meg a nyitott könyvből emberek és nemzetek, hogy aki vért vet, dőghalált arat.”

Vegyük elő a presbitertárs regényeit. Milyen időszerűek az erkölcsről, a családról, a hitről, a tisztakezü politikáról, a lelki tisztaságról, az egyházi közélet rendjéről szóló tanításai!

Papp Vilmos

Délvidék csillagzata alatt...

Szeretném Testvéreimnek röviden bemutatni a Jugoszláviai Református Keresztyén Egyház mai életét. Nem tartozik a nagy létszámú magyar református egy-

A feketeci egyház pecsétje

háztestek közé, Kárpátalja például többszörösen is meghaladja az itteni lélekszámot. Ennek számos történelmi oka van, kezdve a második világháború következtében előállott fogyástól – egészen az elmúlt időszak, illetve évtized háborús állapotáig, hiszen le-

vált a horvátországi és a szlovéniai egyháztest is. Délvidék népe az elmúlt évtizedben a válságok és a viszontagságok éveit élte át, különösen az elmúlt évi légiháború idején. Csökkent a református hívek száma, a korábbi évek 22 ezres számáról körülbelül 16 ezerre esett vissza. Nehézzé váltak a megélhetési körülmények, ismeretes a nagyfokú üzemanyaghiány, a gyógyszerhiány, a tüzelőhiány.

A délvidéki református egyházban 13 egyházközségben van rendszeres lelkipásztori szolgálat, 35 szórvány is van, ahová csak igen nehezen lehet eljutni. Pozitív

A pirosi templom

tény a kántorképzés, amelyet oly szépen végez *Gyűlvézi Beáta*, a vasárnapi iskola, a gyermekekkel való foglalkozás, a nyári táborok, a betegek látogatása, amelyben *Szolga Renáta* végez kiemelkedően szép, bár nehéz munkát az Úr által. Örvedetes, hogy a presbiteri szol-

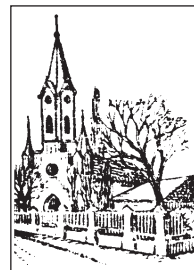
gálat a háború alatt sem szünetelt. Súlyt fektetnek a presbiterok képzésére is, pl. Szabadkán és Feketehegyen.

Rendszeresen tartanak presbiteri konferenciákat és egyéb, a gyülekezeti élethez szervesen kapcsolódó rendezvényeket.

Miért vezetett az utam éppen Délvidékre? Azért, mert már korábban is tudtam – és ezt személyesen is megtapasztaltam, hogy a délvidéki testvérek nagyon várják az anyaországi testvéreket, különösen a lelkészi igehirdető szolgáltatást, de bárkit,

aki jó szándékkal megy oda, nagy örömmel fogadnak. Számomra különösen nagy örömet jelentett a fiatal testvérekkel való találkozás, akik többnapos együttléten voltak Feketehegyen. Diakóniai munkájukról csak elismeréssel tudok beszélni, pl. Szabadkán rendszeresen készítenek élelmiszer-csomagokat, a rászorulóknak tüzelőt juttatnak el, de viszik az Ige szavát és hangját az öregekhez és a betegekhez!

Közreadom *Kiss Antal* esperes úr telefonon elmondott üzenetét: „Az anyaország hordozza szívén, imádságban és támogatással a délvidéki református testvéreket! A fizikai országhatárok nem választhatnak el bennünket!” Szeretetteljes köszöntését küldi minden magyar református testvérünknek a Magyar Reformátusok IV. Világtalálkozója alkalmából.

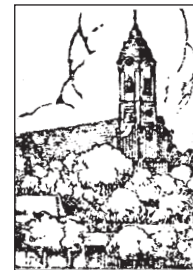
Az újvidéki templom

Újvidéken az egyházmegye esperese, *Botos Elemér* és kedves felesége, *Andrea* asszony a vendéglátóim, majd *Matuska Márton*, az ismert délvidéki író. Meglátogathatom a több mint 200 éves pirosi ekléziát is. Márton testvéremmel sétát teszünk Újvidéken és a Duna másik partjára – pontonhídon lehet átmenni – Péterváradra. Bizony megrendítő és megdöbbentő látvány a lerombolt újvidéki hidak látványa. Imádságként is régi kedves énekünket „Feljebb emeljetek, feljebb” gyönyörű sorait idézem fel és mondom el magamban: Isten az, aki megépítheti Újvidék új hídjait is!

Utam utolsó állomása Szabadka volt, ahol *Réti Katalin*, a szabadkai gyülekezet lelkipásztora kalauzol, de vele a feketehgyi konferenciatalepen is találkoztam. „Mi a húsvét?” teszi fel igehirdetésében a kérdést? „Találkozás az élettel, találkozás az élő Jézus Krisztussal!”

Szabadkán *Gubás Ágota* asszony is vendéglátóm, aki a szabadkai önkormányzatnál dolgozik. Ők bemutatják nekem a város nevezetességeit. Itt született és élt Kosztolányi Dezső, sajnos szülőházát már lebontották. A gimnáziumnál emléktábla hirdeti nevét. Igen szép a város szökőkútja, valamint ismert a városháza az óratornyal.

A bácsfeketehegyi istentisztelet után a presbiter testvérekkel kötetlen, baráti megbeszélést tartottunk. Itt részletesen ismerttettem, hogy a Magyar Református Presbiteri Szövetség mily

A moravicai templom

erőfeszítéseket tesz a presbiterok képzése érdekében.

Délvidéken is fontosnak tekintik a presbiteri képzést. Ennek alapja az a gyülekezetekben folyó, valóban áldásos presbiteri munka, amely a gyülekezeti építés teljes területére kiterjed.

Ezek közé tartozik a missziói terv kidolgozása, az istentiszteletek zavartalan lebonyolítása, a diakóniai, szeretetszolgálati munka megszervezése, az öregek, a betegek rendszeres látogatása. Itt igen jó és gyümölcsöző a fiatal testvérekkel való együttműködés, a gazdasági ügyek lelkiismeretes intézése, kapcsolattartás a Kárpát-medence testvér református egyházaival. Az egyházközségekben kidolgozzák a rendszeres képzés programjait, Feketehegyen maga a püspök úr tartja a képzést. Ehhez szervesen kapcsolódnak a presbiteri konferenciák, ilyeneket tartanak a bács-

A szabadkai újtemplom

kai és a bánási egyházmegyében is. Jelenleg a Délvidéki Református Egyház – az egyháztestek leválása miatt csak két egyházmegyében tevékenykedik. Kiemeljük a gondnokok találkozóit, itt nagyon fontos a szórványok gondnokainak, presbiterinek, gyüleke-

zeti munkásainak találkozója, a női konferenciák, az ifjúsági és gyermekkonferenciák. Van országos presbiteri konferencia is.

Hadd említsük meg, hogy *ez év augusztus 19-én Ómoravicán tartják meg a millenniumi emlékünnepséget, de ezt megelőzően 2000. július 14-én lesz Feketehegyen a Magyar Reformátusok IV. Világtalálkozásának a délvidéki ünnepélye.*

Kolozsvári Bálint

A BIBLIA A PRESBITERI TISZTRÓL (II. RÉSZ)

Az őskeresztyén közösségekben belül ezért már korán, Pál munkássága idején megjelenik e szó keresztyén alkalmazása.

❶ Fontos hely az ApCsel 14,23, mely szerint **Pál apostol** – munkatársaival – **már első missziói útján presbitereket bíz meg:** „Miatán pedig gyülekezetenként előjárókat választottak nekik, böjtölve és imádkozva az Úrnak ajánlották őket”. Érdemes megfigyelnünk, hogy ez a vers közvetlenül azután áll, hogy Pál és Barnabás figyelmezteti a tanítványokat, hogy „maradjanak meg a hitben, mivel sok nyomorúságon át kell bemennünk az Isten országába”. Tehát a hitben való kitartást előmozdító szolgálat is várt a presbiterekre.

Pál az efézusi presbitereknek szól részletesen a tisztség fő jellemzőiről (ApCsel 20,17–38). Érdemes e hosszabb szakaszból kiemelni néhányat:

- Efézusban több presbiter volt. Talán azért, mert több gyülekezet is volt, de az is lehet, hogy egy gyülekezetben belül is többen voltak (17. v.).
- Pál hosszú időn át tanította őket (20. és 31. v.).
- Az Isten Országát hirdette közöttük (25. v.).
- Gondot kellett viselniük magukra (28. v.)
- és az egész nyájra,
- melynek őrizőjévé a Szentlélek tette őket.
- Istennek a Krisztus vérével megváltott egyházát kellett legeltetniük.
- Készen kellett lenniük arra, hogy támadásoknak kitéve (29. v.). Ez lehet kívülről érkező üldözés („dühös farkasok”), és belül támadó tévtanítás (30. v.).
- Isten kegyelme tartja meg őket: építi a jelenben, és bevezeti az örökkévalóságba (32. v.).
- Pál példát adott nekik a „kemény munkára”, hogy ne ők legyenek terhére másoknak, hanem inkább másokról tudjanak gondoskodni (33–35. v.).
- Pál imaközösséget gyakorolt a presbiterekkel (36. v.).

❷ **A jeruzsálemi keresztyén gyülekezet az őskeresztyénségben az első évtizedekben központi szerepet játszott. Ennek vezetőit is nevezi presbitereknek** Lukács az ApCsel-ben, pl. 11,30; 21,18, valamint többször a 15. részben: 15,2.4.6.22. Megjegyzendő, hogy itt, az első „zsinaton” az apostolok mellett szerepelnek a „vének” – még a megállapodást összefoglaló levélben is (ApCsel 15,23, vö. 16,4).

❸ Ezen ApCsel-beli helyek azért fontosak, mert erősítik annak lehetőségét, hogy **a Pásztori levelekben** (1Tim, 2Tim, Tit) **és az ún. Egyetemes levelekben sem egy késői intézményként jelenik meg a presbiteri tiszt.**

– Titusznak meghagyta Pál apostol, hogy Kréta szigetén városokként állítson szolgál-

latba presbitereket (Tit 1,5). Tit 1,7 szerint itt a kifejezés rokonértelmű az *episzkoposz* kifejezéssel. A tisztségek ekkor még valószínűleg nem váltak el élesen egymástól (vö. ApCsel 20,17 és 28: ugyanazon hallgatók nevezetnek presbitereknek és felvigyázóknak, őrizőknek, azaz püspököknek). Mivel Tit 1,6–9-ben a presbiter, ill. a püspök elvárandó jellemvonásai felsorolását találjuk, megjegyezhetjük, hogy ennek a „szabályozásnak” csak akkor van értelme, ha még nem széles körben kialakult és körülírt tisztségekről van szó. Ez tehát azt valószínűsítheti, hogy a Pásztori Levelek is inkább a Kr. u. 60-as évek állapotát tükrözik, mint a század végéét (amint ezt a kutatók egy része állítja).

– 1Tim 5,17 szerint „a vezetésben bevált presbiterek kétszeres megbecsülést érdemelnek: elsősorban azok, akik az igehirdetésben és a tanításban fáradoznak”.

Ezért a presbiter ellen vádat sem volt helyes elfogadni, kivéve, ha két-három tanú tett vallomást. Látjuk ebből, hogy a presbiterek a gyülekezetek lelki életének vezetői is voltak, a mai értelemben vett lelkipásztori teendőket is elláttak. Az is megemlítené, hogy a vezető szolgálattevőnek el kell készülnie arra, hogy több igaztalan vád érheti, hiszen a szolgálat élvonalában állókat támadja inkább az ellenség.

– Az Egyetemes leveleket is jellemzi az apostoli és presbiteri szolgálat – és tekintély – összekapcsolása. Péter apostol magát presbiter társnak nevezi (1Pét 5,1), mikor ezt üzeni a presbitereknek: „*legeltessétek az Isten közöttetek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkerészből, hanem készségesen; ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak*” (2–3. v.).

– Jak 5,14 szerint a gyülekezet presbiteri odahívhatók a betegekhez, hogy imádkozzanak értük. **A presbiteri látogatás a gyógyítás eszközévé válhat.** A közvetlenül ezután álló versek úgy is értelmezhetők, hogy a bűnvallás és egymásért való imádság is lehet a presbiteri látogatás tartalma. Ezt tovább kiterjesztve mondhatjuk, hogy más alkalmak („kazuáliák”) kapcsán is végezhetnek családlátogatást, akár lelkigondozói jellegű beszélgetéssel egybekötve.

– János 2. és 3. levele egyaránt úgy kezdődik, hogy a levél küldője presbiternek nevezi magát. Lehetséges, bár nem egyértelműen bizonyítható, hogy a Kr. u. 2. század elején Papias óegyházi író is nevezte János apostorról és János presbiteréről. Bármelyik is volt

a valóság, az látszik a két levélből, hogy olyan vezetőről van szó, akit jól ismertek, ezért nem kellett részletesen bemutatkozni, és aki vitás ügyeket is el tudott rendezni a gyülekezetekben, mert nagy tekintélye volt (3Jn 9–10). Rendelkezni tudott a gyülekezetekben, pl. a tévtanítók távoltartása felől (2Jn 9–11). Ha tehette, meglátogatta a gyülekezeteket (2Jn 12; 3Jn 14), ha nem, akkor írt nekik (maga a két levél, de l. különösen: 3Jn 9). A presbiter szava megbízható, biznyságtételét mindenki igaznak fogadja el (3Jn 12).

❹ A Jelenések könyvében **mennyei lényeket jelöl a presbiter szó:** 24 vén áll Isten és a Bárány trónja körül (4,4.10; 5,5.6.8. 11.14; 7,11.13; 11,16; 14,3; 19,4). E szakaszok nem a gyülekezetek presbiteri tisztje értelmében használják e kifejezést, de amiatt jó a szemünk előtt tartani őket, mert figyelmeztetnek arra, hogy minden szolgálatunkat az örökkévalóság szemszöge alatt végezzük, és a tökéletes Isten-imádat és dicsőítés, az Országába jutás várakozását hordozva.

❺ A szó néhány helyen az alapjelentésével fordul elő, tehát **az idősebbet jelenti**, mint pl. a tékozló fiú bátyját (Lk 15,25; l. még az ifjak-vének párhuzamát Péter pünkösti beszédében, amikor Jóel 3,1-et idézi: ApCsel 2,17). Jelenthet egyszerűen idős embert (talán Jn 8,9-ben is), akinek tisztelet jár (1Tim 5,1–2), és akinek a fiatalabb engedelmességgel tartozik (1Pét 5,5). E helyeken nem a tisztségről van szó, de a szó általános értelme a speciálisabbra is vethet fényt: a presbiteri tiszt is osztozik az „idősebb” embernek általában kijáró tisztelettel.

Ajánlott irodalom:

Papp Vilmos: Légy kőszikla! (Presbiteri Szövetség, 1991)

Papp Vilmos: Krisztus jó vitéze (Presb. Szöv., 1995)

Sebestyén János: A presbiteri tiszt és szolgálat egyházunkban (kézirat, melynek bővebb változata: A presbiter a gyülekezet előjárója, Ref. Sajtóoszt.)

J. Rohde: *preszbeia, presbüterion és preszüterosz* szócikkek in: Exegetical Dictionary of the New Testament, vol.3, 147–149 (Eerdmans, 1993, szerk. H. Balz–G. Schneider)

G. Bornkamm: *preszüterosz* stb. szócikk, TDNT vol. 6, 651–680 (szerk. Kittel)

P. Bukowski: Hogyan vigyük be a Bibliát a lelkigondozói beszélgetésbe (Kálvin Kiadó, 1999.)

Krisztusért és egyházáért: Református presbiterek útmutatója (Iránytű Kiadó, 1993)

Dr. Balla Péter
egyetemi docens

Megjelent a presbiteri kézikönyv

Sok presbiter igényelte, hogy kaphasson olyan könyvet a kezébe, amelyben a presbiter számára legfontosabb tudnivalók megtalálhatók. A tavaly Hollandiában járt lelkipásztorok tapasztalatát is felhasználva, a Szövetség összeállított egy ilyen kézikönyvet, amely már meg is jelent. Tartalma a következő:

BEVEZETÉS

1. ÁLTALÁNOS RÉSZ

1.1. Presbiteri esküszövegek

1.1.1. A Magyarországi Református Egyház hivatalos szövege

1.1.2. A Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata által ajánlott szöveg

1.1.3. Az 1933. évi esküszöveg

1.2. A Heidelbergi Káté

1.3. A II. Helvét Hitvallás XVIII. fejezete: Az anyaszentegyház szolgálói, azok rendeltetése és köteleességei

1.4. A presbiteri tisztség bibliai alapjai (részlet a Krisztusért és egyházáért c. könyvből)

1.5. A Magyarországi Református Egyház törvényei (részletek)

1.5.1. Az 1967. évi I. tc. A Magyarországi Református Egyházról és szolgálatáról

1.5.2. Az 1967. évi IV. tc. Az egyház háztartásáról (részletek)

1.5.3. Az 1994. évi II. tv. Az egyház alkotmányáról és kormányzásáról

1.5.4. Az 1995. évi II. tv. A Magyarországi Református Egyház missziói törvénye

1.5.5. Az 1996. évi I. tv. A Magyarországi Református Egyház egységes választójogi törvénye (részletek)

1.6. A Magyarországi Református Egyház szervezeti felépítésének vázlata

1.7. Ajánlás a lehetséges gyülekezeti szolgálatokra

1.8. Gyakorlati tudnivalók az egyházközség anyagi ügyeivel kapcsolatban

1.9. Gyakorlati tudnivalók az egyházközség műszaki ügyeivel kapcsolatban

2. EGYHÁZKÖZSÉGI RÉSZ

A második részbe az egyes egyházközségek sajátos presbiteri ismereteit, tudnivalóit lehet befűzni, mivel a könyv gyűrűs füzet formájában jelent meg. Ilyenek például a gyülekezeti névsor a körzetbeosztással, a presbiteri névsor, az esetleges bizottságok névsora, a gyülekezeti költségvetés aktuális példánya, a presbiteri gyűlések határozatai, a presbiteri szolgálati beosztása, és vannak üres la-

PRESBITERI KÉZIKÖNYV

Összeállította
a Magyar Református Presbiteri Szövetség

Budapest, 2000

pok személyes feljegyzések céljára, mint pl. látogatások, presbiteri gyűlések feljegyzései.

A könyvet az Immanuel Kiadó jelentette meg az Alapítvány a Magyarországi Német-ajkú Egyházközségért támogatásával. A könyv ára **500 Ft.**

Kapható a Szövetség irodájában: Budapest, Ráday utca 28., I. em. Telefon: 218-0266/111. vagy fax: 218-0903.

Tallózás

kérdőíveinkre adott válaszokból

Ismét egy csokrot adunk közre azokból a válaszokból, amelyeket Szövetségünk tagjai írtak a múlt évben kiadott kérdőíveinkre. Itt jegyezzük meg, hogy azok nem minden esetben egyeznek szerkesztőségünk, ill. Szövetségünk Elnökségének véleményével, de tiszteletben tartjuk a véleménynyilvánítás szabadságát. Íme néhány vélemény:

– „Meg kell tanítani a presbitereket presbiterre válni, hogy valóban vezetői tudjanak lenni a gyülekezeteknek. Meg kell tanítani őket nem érzelmeik alapján dönteni, hanem észérvekkel, amelyekkel egyházunk boldogulását segítik elő. Meg kell tanulni példaképpé válni a gyülekezetben.” (Tolnai egyházmegeye)

– „A válaszadás jó érzést vált ki az emberben. (Méltatták, hogy nem volt hiabavaló a bizonyágtétel Jézus Krisztusról, mint Megváltóról.)” (Észak-Pest)

– „Szedje rendbe a Presbiteri Szövetség (hatalma bár nincs rá) a REZEM-et! Ide-

gen tőlünk a gregorián, ne üljenek fel a katolikus Dobszai Lászlónak. Ne hagyják templomainkban az Ave Máriázást, a Boldogasszony Anyánkat. Jó helyük van ezeknek a katolikus templomokban.” (Dél-Pest)

– „A presbiterképzés fokozása mellett minden erővel növelni kell az evangélicizációs munkát! Ehhez magasabb képzettségű presbiterek is szükségesek. Az evangélicizálás nem minden lelkész adottsága, ezért világiakat is be kell vonni ebbe a szolgálatba. A jól képzett presbiter nagy segítség, és ezt ki kell használni jobban.” (Baranya)

– „Nehéz gyülekezeti szolgálatot elvárni a presbiterektől, ha maga a lelkész ebben nem mutat példát. Ma a presbiteriumok, mint demokratikus testületek, a gyakorlatban nem működnek, csupán a lelkészek akarátának kontroll nélküli jóváhagyását végzik. Tevékenységükben túlteng a gazdasági ügyek intézése, a gyülekezet

lelki életének irányítására nem alkalmasak.” (Békés)

– „A presbiterek evangélicizálása, hitrejtutása előfeltétele a jövő egyháznak. Igen jó lenne, ha lennének Igével szolgáló presbiterek is minden gyülekezetben.” (Hajdúvidék)

– „Több presbiteri evangélicizációs alkalmat! Csak a személyes hitrejtutás után lehet a bibliai ismeretekkel foglalkozni. Azért imádkozom, hogy az új presbiterválasztás után több hitrejtutott szolgáló presbiter legyen a gyülekezeteknek.” (Dél-Pest)

– „Szeretném, ha mi reformátusok olyan mélyen hívő emberek lennénk, hogy megkívnánk mások is a mi hitünket. Több hiteseles ember példaértékű szereplése, ill. szerepeltetése kellene. Igen fontos lenne az állandó rendszeres képzés. Csak tiszta fej teremhet Istenhez méltó és hívő gondolatokat.” (Budapest-Észak)

Közreadja: Mikó László

Lássunk tisztábban – éljünk előítéletmentesebben!

Izráel és Eklézsia (IV.)

Jeruzsálem újkori nagy újjáépítője a *Szolimán* szultán (1520–1566), aki Mohácsnál súlyos csapást mért a magyar nemzetre, s aki Szigetvár ostroma közben halt meg. Ő pontosan követte az akkor már *el Qudsnak* nevezett Szent város újjáépítésekor a római kori városszerkezetet. Ennek következtében még manapság is négy negyedre oszlik a háromezer éves Óváros: zsidó, muszlim, keresztyén és örmény negyedekre.

A zsidó negyedet „*Mea Söárim*”-nak nevezik a helybeliek. Azaz: a „Száz Kapu”

nöke és az alapítónemzedék legendás híru tagja azt mondotta: „*Egy izráeli lehet ateista, de másvallású nem...*” Mindezek ellenére mindenkit mindenkivel összeköt a „Tanak” – a mi Ószövetségünk. Oly annyira, hogy *a háborúikat is bibliaismeretük alapján nyerték meg.* (A nagy hadvezérek kiváló régészek voltak...)

Ugyanilyen sokszínű volt Izráel Mirjáma fia Jészua, azaz Jézus Krisztus születésekor, életében, halála és feltámadása utáni évtizedekben is. Mindezt tükrözik az evangéliumok és az apostoli iratok. Az Újszö-

korabeli különböző irányzatokat, melyek nemcsak mindmáig élnek, hanem a mai szellemi spektrumot is meghatározzák.

1. A **szadduceusok** hivatalos államot és vallást meghatározó csoport. Hierarchia. A nép és a kegyesek megbotránkozására nyitottak voltak minden idegen hellenisztikus, római kulturális, társadalmi, gazdasági hatás előtt. Nem csoda, ha elvilágiasodottnak tekintik őket. Hitelvilág *csak a „Tanakot” (Ószövetséget) tekintik meghatározónak.*

2. A **farizeusok** teológiailag rendkívül jártas kegyesek. Elzárkóznak minden idegen hatástól, mert komolyan veszik a messiásvárást s a Törvényt, melyet igen nagy precizitással igyekeznek értelmezni és alkalmazni. Hiszen a Törvény megtartásától függ a Messiás eljövetele. Minden idegen hatást szigorúan elutasítanak. A Messiás művének tekintik az általános *feltámadást*, melyet a szadduceusok tagadnak.

3. Az **esszénusok** (Fl. Josephus történetíró nevezte őket így) – újabban qumrániközösségnek is hívják őket – mindenkivel szembenállnak. Azonban nem a politikai fórumon, hanem úgy, hogy teljesen félreállnak. A Messiás semmisíti majd meg a hitetlen világot. (Tanításaik a mai Jehova Tanúinál is feltűnnek...) *Mindenekelőtt saját szentségükre, lelki tisztaságukra ügyeltek.*

4. A **zélóták** – kiknek szélső ágazata a *szikáriusoké*, olyan radikálisok, kik bármikor készek idegenek ellen harcolni, és saját vérüket is ontani. Mindezt hitelvi alapon teszik.

5. Ilyen világban jelent meg *Jézus Krisztus és köre, a keresztyén eklézsia.* Ő mindenkitől különbözik. Bár *rabbi Hillél* iskolájához tartozott, vagy talán éppen ezért, elutasítja a szadduceusok szinkretizmusát, a farizeusok intellektualizmusát, a radikálisok keménységét, az esszénusok világellenességét. Isten uralmát hirdeti. Itt mindenki egyformán elveszett és megmentésre szoruló ember. Isten országába, a kegyelem világába megtérés, azaz következetes megújulás által lehet jutni. Előbb azonban Isten megmentő kegyelmét kell kérni. Ez a törvényt magyarázó részére: botránkozás, a hellénisták számára: bolondság, a radikálisok számára elviselhetetlen puhaság.

Jeruzsálem látképe

negyedének. E szám a zsinagógák számát jelzi. Ez a nagyszámú imaház kb. 500x500 méteres területen található. E tény a zsidóság sokszínűségére utal. Mindegyikben más hagyományokat követnek. Nem egy hadban áll a másikkal. Vannak ultra-orthodoxok, kik az araboknál is inkább kívánják Izráel államának megsemmisülését. Szerintük Izráel államot csak a Messiás alapíthat. A meglévő állam pedig a Messiás eljövetelének legfőbb akadálya... A sor túlsó végén azok helyezkednek el, akikről *Dávid ben Gurion*, Izráel első miniszterel-

vetség valamennyi részét csak Izráel iraként érthetjük meg. Következésképpen a két Szövetség kapcsolatát és különbözőségét is csak ebből magyarázhatjuk. Nyelve, szemlélete, üzenete, evangéliuma csak akkor érthető meg, ha tudjuk, hogy *Jézus Krisztus a világtörténelem fókuszpontja. Az Izráelnek adott isteni Kijelentés gyűjtőpontja és szétsugárzója.*

Az Újszövetséget csak az Ószövetség segítségével olvashatjuk, és az Ószövetség megértését az Újtestamentum biztosítja.

Előbb azonban ismerjük meg a **Jézus**

(Folytatás a 10. oldalon)

Izrael és Eklézsia (IV.)

(Folytatás a 9. oldalról)

Úgy, amint a zsidóság és könyveinek megmaradása elsőrendű „istenbizonyíték”, Jézus tanításainak megmaradása, a keresztyénség futótűzszerű terjedése Jézus Krisztus Messiás-voltának egyik fő bizonyosága. Számunkra az Ó- és az Újszövetség nem két külön világ (még kevésbé egymással szemben álló két valóság), hanem az egy öröktől fogva való isteni Kijelentés és üdvterv egymást ugyan előző-követő, de nélkülözhetetlen és összetartozó része.

Az Újszövetség egyetlen betűje sem áll szemben az Ószövetséggel. Az *Újszövetségben véletlenül sem található „antiszemitizmus”!*

1. Gondoljunk Jézus és az újszövetségi szentírók származására, nyelvére, gondolkodásmódjára. Az Igéhez való viszonyára.

2. A sok ószövetségi utalás azt a szándékot tükrözi, hogy Izrael és Jézus Krisztus, az izráeliták és a keresztyének közötti legszorosabb kapcsolatot tanúsítják. (V. ö. Róma 9–11)

3. A „héber kolorit” vállalása.

4. Az Izrael irányában hirdetett felelősség és áldozatkészség és szeretet hirdetése. Isten az Atya, Ábrahám utódai az idősebb testvér, s a népekből megtért keresztyének: az ifjabb testvér.

Újabb időkben akadnak, akik különböző okokból restellik Jézus és a Szentírás izráeli eredetét. „Szenzációs felfedezés”-ként tálalják alaptalan, ostoba feltételezéseiket, miszerint kinevezik Jézust perzsa vagy hindu „herceg”-nek. Tudománytalan, történetietlen, abszurd, s főleg propagandisztikus feltételezések ezek.

*

Legközelebb Izrael magyarországi elterjedéséről és a magyarság Izrael hitével való VIII. századi találkozásáról lesz szó. *Miért nem antiszemita a magyar?!*

Dr. P. V.

A megbocsátás és a megengedés nem ismeri azt: hányszor, sem azt: hol a vége.

A megbocsátásnak nincs sem kezdete, sem vége.

Naponként történik, szüntelenül, mert Istentől magától jön.

Dietrich Bonhoeffer

Pünkösdi ima

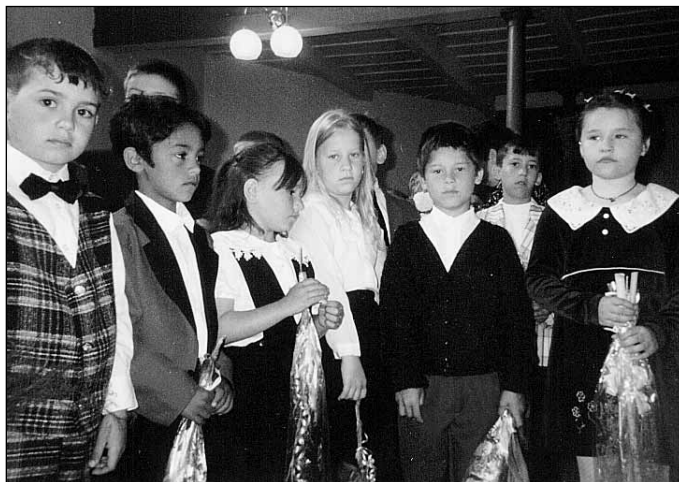
Uram! Áldott légy az Egyház születésnapjéért, Pünkösdéért. Áldott légy, hogy Megváltónk teste – az Egyház – itt van közöttünk. Nyisd meg egeidet, áraszd ki Lelkedet! Mennyei Galamb, égből jövő Tűz, Istennek Lelke, jöjj, mert szívünk és az egész világ békétlen, beteg, közönyös. Jöjj és szállj reám! Jöjj és zúgj végig az egész világon, Egyházadon. Jöjj és keresztelj meg minket tűzzel. Hatalmaddal, erőddel ragadj meg engem, ragadd meg egyházamat, hogy lehessen én is, egyházam is, az Igazság oszlopa és támasztéka, hogy magasra emelhessek a Krisztust, hogy mindenki meglássa, megismerje és eljőjjön a Te Országod.

Szentlélek Úr Isten! Jöjj mint harmat, csendes eső és termékenyítsd meg lelkemet hittel, szeretettel. Vigasztalásnak Lelke, szállj alá, a sérelmes szíveket kösd be, s minden hidegséget űzz el, ama mennyei szent tűzzel, Ámen.

Kis gyülekezet – szép anyáknapja

A Tiszáninneni Egyházkerületben, a Miskolctól alig 30 kilométerre fekvő Alsódobsza református gyülekezetének gondnokától, Zsebesi Bélától lapzártá előtt nehéz levélküldeményt hozott a posta szerkesztőségünknek.

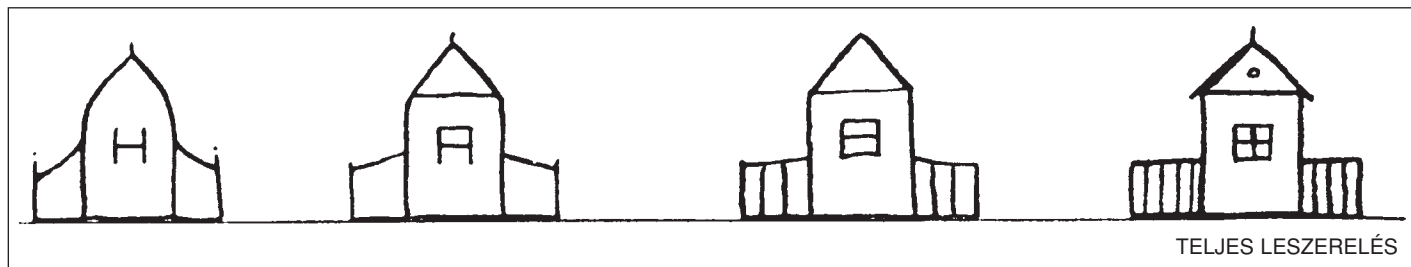
Ebben négy színes fénykép mellett kotatmásként, anyáknapra versek és a gondnok úr tudósítása volt arról, hogyan tartot-

Alsódobszai gyermekek

ták meg május 7-én az anyáknapra köszöntőt. Bár ezen az alkalmon már túl vagyunk, de örömmel és Isten iránti hálával tesszük közzé a gondnok úr sorait, ami egy kis közösség élő hitének, gyülekezetszeretetének, egymás iránti megbecsülésének egészséges és szép üzenete. Szívesen olvasnánk másoktól is hasonlóan rövid, fényképes tudósítást gyülekezeti alkalomokról, az Istentől megtartott életek, közösségek örömeit. Íme, a levél:

„Már hagyomány Alsódobszán, hogy évek óta az iskola az egyházközséggel közösen tartja meg az anyáknapra ünnepélyt. Tiszteletes urunk, **Vas Nógrádi Béla**, valamint **ifj. Zsebesi Albertné, Kerekes Lászlóné** tanárnők és **Csáki Miklósné** óvónő az utóbbi években együtt tanították be az alsó tagozatos 18 gyermekkel és 10 óvodással a köszöntő verseket és énekeket. Előkészületként szombat délután a tanárnők és a szülők a gyerekekkel együtt virággal díszítették fel a templom belsejét. Majd az ünnepélyen a tiszteletes úr szívből jövő, mind a gyerekeket, mind az édesanyákat megragadó igehirdetést tartott. Közénekként a felnőtt énekkar elénekelte az általam írt anyák napi éneket három szólamra, »Most anyák napját ünnepelünk« címmel. Az istentisztelet végén **Lénárt Attila** presbiter mondott köszöntő szavakat, majd az óvodások és az alsó tagozatos gyermekek szavaltak, s adták át virágaikat. Mindannyiunk szemébe könnyeket csalt az a szeretet, amivel a gyerekek virágaikat édesanyjuknak átadták.”

TELJES LESZERELÉS

A vidám elme jó orvosságul szolgál

mondja a Példabeszédek Könyve (17, 22). Ez az Ige „lábainak szövétéke” volt egy fiatal rajzoló művésznek,

Hegyi-Füstös Lászlónak,

aki idén lenne ötvenéves. Gyömrőn született, Monoron a József Attila Gimnáziumban érettségizett – kitűnő eredménnyel. Mint nyomdaipari szakmunkástanuló, főszerkesztője lett az Ifjú Nyomdász c. lapnak. Az ország az 1972-es „Ki mit tud” verseny győzteseként ismerte meg a „rajzoló kiskatonát”, aki sajátosan egyéni pódium-grafikájával hódította meg a zsűrit és a közönséget. 1976-ban elvégezte a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolát matematika–rajz szakon, azután 1976-tól

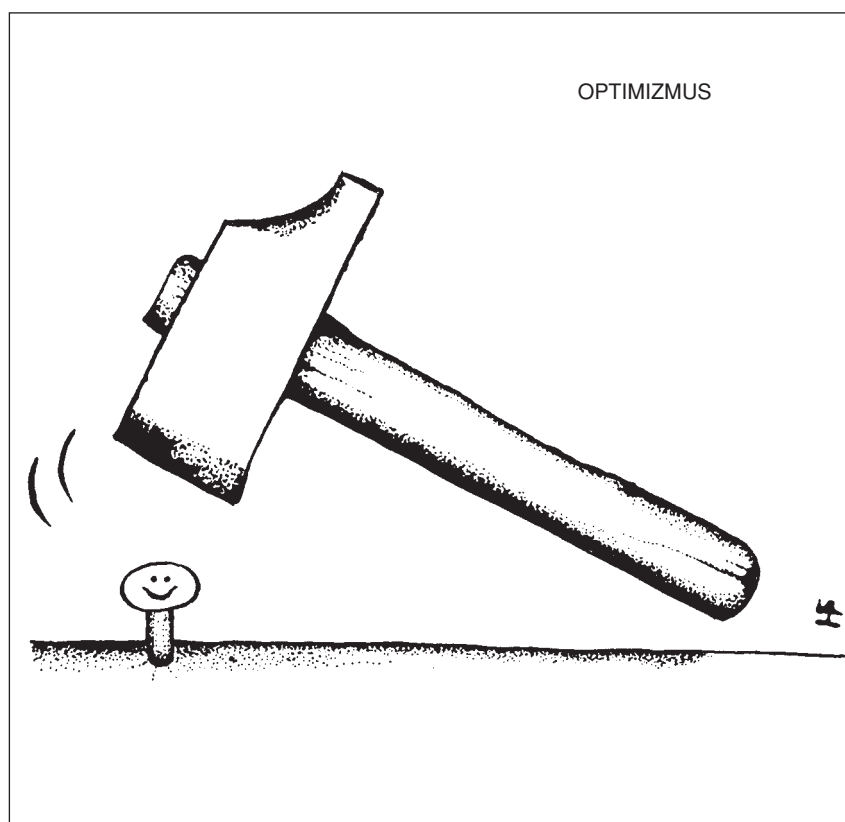
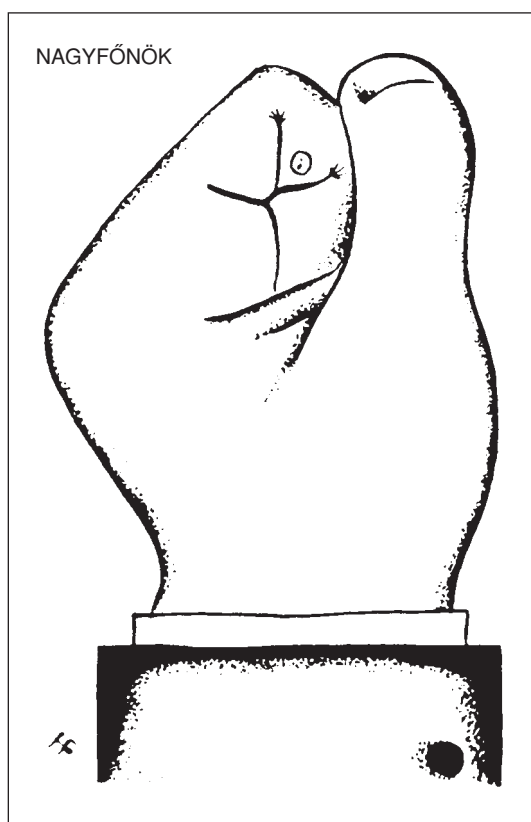
tíz évig Kecskeméten dolgozott a Pannónia Rajz- és Animációs-film Stúdióban. Sorozatosan szerepelt a Televízió „Deltácska” műsorában tüneményesen gyors illusztrációival. Sokan szerették a Magyar Népmeséket megjelenítő filmjeit. Könyveket illusztrált, s járta az országot, hogy fejlessze a látáskultúrát; ötleteit az óvodásoktól az egyetemistákig sokakkal megosztotta. Puritánul látványos, kifejező erejű ábráit valláskönyveinkben, hetilapunkban, és a Kálvin Kalendáriumban is közkinccsé tette.

Karikatúrái nem „gúnyrajzok”, inkább grafikai eszközökkel megfogalmazott glosszák, avagy epigrammák. Vezérelve volt: „Ridentem dicere verum” – nevetve mondani az igazságot. És ha igaz, hogy a

„nevetségesség öl”, akkor ő humorának e képességét – jó kertész módjára – gyomlálásra használta. Telibetaláló képei olykor „piktogram” módjára egyszerűek: képelek. Máskor – továbblépve – már „szimbólumok”, jelképek: önmagukon túlmutató jelentéssel bírnak. Kiteljesedve pedig „allegória” válik belőlük: egy eszmének érzékletes formában való kifejezése a képjegyek summázata által.

Három évvel ezelőtti váratlan halála nagy veszteség; derűs életműve viszont sokak nyeresége. Alkotásaiból szülőfalujában, június első hetében, kiállítást rendeztek.

Édesapja: Hegyi-Füstös István
ny. lelkipásztor

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztő: DR. RÁDÁY GÉZA
 Felelős: DR. BODOLAY GÉZA
 Kiadó: DR. BALLA TIBOR
 Nyomdai munkák: DR. CSEH LAJOS
 Szerkesztés: DR. BÉKEFY LAJOS
 Kiadó: DR. BALLA TIBOR
 Nyomdai munkák: DR. CSEH LAJOS
 Szerkesztés: DR. BÉKEFY LAJOS

Miről írt lapelődünk 70 évvel ezelőtt?

Magyar Presbiter, 1930. június

Az 1930. év Pünkösdjén „-Sz.-” – aláírással – (nagy valószínűséggel *Szabó Imre* esperes) – köszöntötte a „Magyar Presbiter” olvasóit „*Piros pünkösd*” című vezércikkével.

A szerző felhívta az olvasók figyelmét arra a tényre, hogy a lap első ízben jelenik meg Pünkösd ünnepén.

Pünkösd köszöntése ezért elsősorban „zörgetés” – „pünkösd fuvalom”, azaz Isten Lelkének felénk áradása. Az első Pünkösd csodájának megismétlődése – Urunk kegyelméből!

A Szent Lélek ébresztő erő – és Isten Lelkének ébresztésére, megújító erejére ma különösképpen is szüksége van Magyar Református Egyházunknak.

Szűnjön meg ezért Egyházunkban, református gyülekezeteinkben az az „alvó” és „halott” lelki állapot, amely sokszor ad helyet a hit megrendülésének, megingásának, a szomorúságnak, a kétségeskedésnek, a lelki közönynek – sőt gyakran az ellenségeskedésnek is!

Az Urunk Lelkét nélkülöző gyülekezeteinkben – az „alvó” közösségekben „nincs erő, ... lendület, ... tettekészség” és „áldozatkészség... az imádságnak nincs hatalma, únják az emberek a prédikációt, nincs vigasztalás...” A Lélek nélküli közösségekben „keservesen megy minden” – s így a Pünkösd ünnepi fénye is megfakul – „sápadttá lesz!”

Magyar Református Egyházunkban azonban ne így legyen! – figyelmeztette a lap olvasóit Szabó Imre.

Ezért töltekezzünk fel újra Urunk Szent Lelkének erejével, áldásaival és ajándékaival! Mint ahogyan a természetben is „megkezdődött a kítavasodás” – úgy református gyülekezeteinkben is áradjon bőven és gazdagon Istenünk ereje által a Lélek!

A Szent Lélek jelenlétének csodálatos jelei már mutatkoznak: a gyülekezeteinkben már vannak szép számmal gyermekek, konfirmandusok és ifjak. Mégis: különösképpen is nagy munka és szolgálat vár presbiter-testvéreinkre Isten népének, gyermekeinek nagy családjában!

Református Egyházunkban „nem tud tavasz lenni egészen... addig, míg a presbiterek” – mint „öreg tölgyek nem lesznek virágosabb, éberebb, mozgékonyabb, gyümölcsözőbb – a Szent Lélek fuvalmától megújult emberek.” A presbitériumok tagjainak minden egyházi, gyülekezeti munkában benne kell – (kellene!) – lenniük! – Hogyan? – Nem „félíg!” – hanem „egészen, ... szívvel-lelékkel, tudással, szakértelemmel!”

Egyházunk „teljes megújulása” csak akkor következik be, ha presbitereinket „nem az egyház kasszája mögött keressük – sem nem valamely politikai párt bizalmi embereként” – hanem valamilyen konkrét gyülekezeti szolgálatot végző Testvérek közösségében! – (Ma is megszívlelendő gondolat ez számunkra!)

Minden magyar református presbiter-testvér ezért legyen „főág az eklésia törzsén” – hogy így lássák őt a gyülekezetek tagjai. Mint a gyülekezetek „vénei” – „példás életű előjárók” – „vén tölgyfák” – képesek lehetnek majd újból kihajtani, ... virágot – sőt gyümölcsöt is hozni!

Magyar Református Egyházunknak – református gyülekezeteink presbitériumainak tehát „legelső sorban Szent Lélekre van szüksége!” – mert megújulása csak így lehetséges!

Pintér Mihály

Pünkösd ének

*Jöjj, pünkösd galambja,
hozd olajádat,
s hitünk áthidalja
a szakadékokat.
Szárnyad legyőzi
a végtelen teret,
s szent egybe fűzi
a Földet és eget.*

*Ragyogj, pünkösd lángja,
tanítvány-fejeken,
és Isten Báránya
lesz Úr a sziveken.
Fényesen lángolt
szent érkezésed ott:
éjből, halálból
minket is kihozott.*

*Örökkévalóság
Szele, zendülve szállj!
Figyelünk jól Rád,
bár nagy a zaj s viszály.
Válaszol e Föld
minden nyelvén Neked
égő szívekből
énekek zengjenek!*

Jochen Klepper

(Fordította: Szénási Sándor)

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos, Dr. Cseh Lajos, Kövespataki László, Winter Silvia, Pintér Mihály. Felelős szerkesztő: Békefy Lajos. Felelős kiadó: Balla Tibor. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 218-02-66. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 420,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 1000,- Ft, Európa és a tengerentúl más országaiba 15\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: Vas Ágota. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Egy példány ára: 70 Ft.

Pünkösdi adományok az Erdélyi Magyar Egyetem javára

Villáminterjú

dr. Csiha Kálmán püspökkel

A Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának Elnöksége nem rég ülést tartott a budapesti Ráday Kollégiumban. Ez alkalomból kérdeztem a Tanácskozó Zsinat elnökét, dr. Csiha Kálmán erdélyi püspököt.

– Püspök úr szövege az erdélyi magyar egyetem támogatásának kérdéséről, s a legújabb terveikről. Mi is ez?

– Az Erdélyi Magyar Református Egyetem Alapítványa már bejegyzést nyert, a Kuratórium megkezdte működését. A történelmi magyar egyházak Erdélyből, akik elindították ezt az egész mozgalmat a magyar kormány támogatásával az egyetemért, kérelemmel fordulnak a világ összes magyar történelmi egyházához, tehát a római katolikus, református, evangélikus felekezetekhez, illetve püspökeihez, hogy nyújtsanak segítséget ennek az egyetemnek anyagi megszervezéséhez. Azt kérjük, ha lehetséges, a pünkösdi perselypénzt a világon szétszórtságban vagy többen élő magyar keresztyének küldjék el saját püspökségükhöz, amelyik majd továbbítja ezt hozzánk, az egyetem által megnevezett bankszámlára.

– Tehát fogalmazhatunk úgy is, hogy ez a magyar ökumenének lesz a vállalkozása?

– Igen, ez kimondottan a magyar ökumenének lesz a vállalkozása. A körlevelet az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetői, püspökei írják alá, és úgy érezzük, hogy ez nem csak anyagi kérdés. Nyilván az is. De ezen kívül nagyon komoly lelki kérdés is. Erdély kiált és nyújtja kezét, hogy a megáldott egyetemet meg lehessen valósítani. Akármilyen csekély adományt kapunk erre, ez nem csak egy pénzadomány lesz, hanem egy szívdobbanás lesz, amely velünk dobban az új egyetemért, s ezért lesz nagyon értékes.

(B. L.)

NYITOTT SZEMMEL

„TEBENED BÍZTUNK...”

Temetésen voltam nemrég, egy munkahelyi kolléganóm temetésén. Közénk tartozónak tekintettük, bár már nyugdíjas volt; igaz, nem régóta. Alighogy nyugdíjba ment, elhatalmasodott rajta korunk népbetegsége, a rák, s hamarosan meghalt. Egész életében egy munkahelyen dolgozott, s még nem volt ideje őt elfelejteni a többieknek. Különösen, mivel jó emléket hagyott maga után mindenütt, ahol az intézményen belül dolgozott. Mindenkihez kedves volt, goromba kollégákat és mogorva főnököket is megszelídített derűs egyéniségével, a sértéseket is tréfával elűtő szelídységével. Segített mindenkinek, akinek tudott és amiben tudott, nem várva ellenszolgáltatást. Református voltát nem emlegette, csak St. Exupéry regényéből idézte néha: „jól csak a szívvel lát az ember...” Vitázhatnánk e mondással, megkérdezve: és ha köszíve van valakinek? De ez a gondolat fel sem merülhetett vele kapcsolatban, hiszen jó szívét sokan, sokféleképpen tapasztalták meg.

Nem csoda ezek után, hogy igen sok ember ment el temetésére az Új Köztemetőbe, ahol egy fiatal református lelkész búcsúztatta. Kántor nem volt vele, s így csak a népes gyülekezet szólíthatta fel: énekeljük el a 90. zsoltárt! Nem vitás, hogy a sok ember között legalábbis az országos százalékaránynak megfelelően voltak reformátusok, s a „Református Himnusz”-t nemcsak a gyülekezetek belső magja ismeri, hanem mindenki, akinek valami köze van hozzánk... Mégis, amikor a lelkész elkezdte a zsoltárt énekelni, csak én énekeltem vele egyedül. Az első két verset énekeltek el, de senki sem csatlakozott...

Elszomorított ez az élmény!... Hát ennyire szégyenlik a reformátusok vallásukat, Istenüket, egyházukat? Vagy még mindig olyan félelem tart fogva embereket, hogy „itt van a főnök is, most megtudná, hogy valami közöm van a hithez”? De ma már a hittagadó gyávaság sem lehet magyarázat, hiszen ez a veszély évtizedes távlatban a múlté!

Bizonyára falusi temetéseken nem szokott ez megtörténni. De itt a fővárosban (sajnos) az ateisták ma is hangadók, közvéleményt formálnak. Ezzel a közvéleménnyel azonban bátran, határozottan, bizonyosságtevően szembe kellene állítani hitünket!... Ha még erre sem vagyunk kaphatóak, Jézus Krisztus is megtagad bennünket „ama” napon!

Kövespataki László

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Április

- 8.: Perőcsényben volt presbiteri konferencia, mintegy 70 résztvevővel, amelyen Zila Péter főtí lelkipásztor igehirdetése és Elek István főtí gondnok biztonyságtétele után a résztvevők gyülekezeti családoknál ebédeltek. Délután a főtítkár tartott előadást.
- 8.: Nagydorogon volt presbiteri konferencia, ahol a kétezer éves keresztyénségről hangzottak előadások Böttger Antal helybeli, Szalai Géza iregszemcei lelkipásztor, valamint Galsi Árpád részéről. Az előadásokat kiscsoportos beszélgetés keretében dolgozták fel. A bevezető, ill. a záró áhítatot Böttger Antalné helybeli, ill. Tardi György lelkipásztor tartotta. A jó légkörű összejövetelen mintegy nyolcvan vettek részt.
- 15.: Budapesten volt a Kálvin téri templomban a 20. Egyházkerületi Presbiteri Konferencia, amelyen Pál László helyi lelkipásztor áhítata (lásd a vezércikket!)

és Balla Tibor szövetségi elnök megnyitója után Takaró Mihály főgondnok szólt a presbiterválasztások tapasztalatairól és a jövő feladatairól. Dr. Viczián Miklós budapest-pasaréti presbiter arról tett biztonyságot, hogy mit jelent Krisztussal járni a presbiteri szolgálatban.

- 26.: Ülést tartott Budapesten a Szövetség népesedési munkacsoportja, amelynek során a 9. Nemzetközi Presbiteri Konferencia előkészítésével foglalkoztak.
- 29.: Szentés-Felsőpartí Egyházközségben volt presbiterképző előadássorozat, amelyben bibliaismeret keretében a Zsoltárok Könyvéről, dogmatika keretében a kegyelemről, egyháztörténet keretében a reformáció koráról, közlebről Kálvinról volt szó.

Május

- 15.: Szerkesztőbizottsági ülés, amely a Presbiter harmadik, pünkösdi számát készítette elő.

Ébredjünk-haladjunk-művelődjünk! Sárospatak

Kölcsey Ferenc

A pápai Képzőtársaságnak legelső évtizedéről elmondhattuk, hogy Petőfi és Jókain kívül még egy sereg kiváló, közismert ifjú bocsátott útjára. Még inkább áll ez másik híres iskolánk nyelvművelő és irodalmi diáktársaságára, a Sárospatakon majd egy évtizeddel korábban megalakult Ifjú Egyesületre. Ez a társaság is a tanulók kezdeményezésére jött létre. *Szemere Bertalan* 1831 végén társai nevében kért és kapott engedélyt a legfelső iskolai vezetőségtől a megalapítására. „A jó rend feltartására – írják jegyzőkönyvükbe – elegendőnek ítéli az Egyesület, ha két tanárát felkéri tanárelnöknek.” A mindenki által tisztelt, a Magyar Tudományos Akadémia első vidéki tagjai közé választott *Nyíry Istvánt* kérték fel „első elölülőnek”, másodiknak pedig *Majoros András*t, aki fiatalságának megfelelően több időt fordított az Egyesületre, mint nagytudományú professzortársa. Majorosnak sikerült beszédével 1832-ben, mindjárt második ülésükön felgerjeszteni a diákok lelkesedését (és a mi kései elismerésünket). Bírálta koruk nehézségét a magyar nyelvi művelődés felkarolásában: „De ha nyelvünk újabb életre lett serkenésétől, az örök emlékezetre méltó 1790. esztendőitől fogva tekintjük literatúránk történeteit, úgy találjuk, hogy azon felekezettet, azon oskolákat, melyek azelőtt leghívebb őrei valának a magyar nyelvnek, mintha hideg zsisba-

dás s némi részvétlenség fogta volna el. Innen lett, hogy intézeteinkből oly kevés újabb szellemű írók, költők s literátorok származtak, innen, hogy a nemzeti literatúrát tárgyaló munkáknak, folyóírásoknak, köztünk oly kevés becsé s kelete volt; szóval innen lett, hogy bár valamit tettünk is, de annyit *amennyit kellett s lehetett volna, és amennyit a nemzet s a nemzeti nyelv közügye kívánt s méltán is várt tőlünk*, – fájdalom – *nem tettünk*.” Bíráló gondolatait a polgári haladás útján előtünk járó nyugati országokra való hivatkozással és *Széchenyi István* magasztalásával fejezte be: „A polgári társaságok együttvéve s egyenként is *a lelki és testi erők összefüggése*, viszonyos egyesítése által juthatnak a nemzeti jóllétnek s tökély-

nek azon fokára, melyre sok századokon keresztül törekedének. – Európát és ennek egyes országait, melyekben az egyesült erők csodát tevének, elmellőzvé, vessük szemeinket az Atlanti Óceánon túl, az alig félszázados Északamerikai Státusokra. Bámulva fogjuk szemlélni azon sebes előlépéseket, azon óriási haladást, melyet az erők, a lelki és testi tehetségek egyesítései szültek. Örök halhatatlanságot nyert élve hazánk egy főrangú fia, ki nemzetünket jelenkorunkban ezen mód által törekszik Európa legműveltebb népeinek sorába felemelni.”

Említette Majoros azoknak a protestáns diákoknak az ifjú társaságait is, amelyek a patakiak által most megkezdett úton már előbbre haladtak. Befejezésül megköszönte az ifjúság általi megtiszteltetését, „mely az én csekély személyemet azon nagyérdemű és tudományú férfiú mellett a másodrangú felügyeléssel megtisztelni méltónak találta. Melyért részemről szentül ígérem, hogy amit terhes hivatalom bajai között csekély tehetséggel tehetek, mindazt erőm, időm feláldozásával megtenni legfőbb, legdicsebb, legörvendeztetőbb foglalatosságomnak, sőt dicsekedésemnek esmérendem.”

A legidősebb alapító tagok még ebben az évben búcsút is vettek a társaságtól és iskolájuktól. A búcsúzóik nevében *Szemere Bertalan* beszélt, *Warga János* búcsúz-

tatta őket, aki jelezte, hogy rövidesen ő is távozik Sárospatakról. „De egy körülmény enyhíti fájdalmamat, mert tudós előülők és munkás tagok tűnnek előmbé, kik ezen társaság létét több mint hasznosnak, szentnek tartják. Ezen jeles társaságra mindig édesen emlékezem, nekem az öröm, melyet e fölött érzek, éjszak csípős fagyát és dél rekkenő melegét is édes mérsékletül fogja enyhíteni.” Amikor 1833-ban *Warga* „a legújabb felállott Nagykőrösi Anyaoskola matézisi és physicali egyesült katedrára professzornak meghívotván” távozott Patakról, Majoros is felszólalt *Warga* búcsúztatásakor, neki tulajdonította a társaság fennállását, őt tekintette az egyesület csüggedetlen motorjának. Ezért féltette is a társaságot a hanyatlástól: „*Nevelj a hazának, a magyar nemzetnek sok érdemes fiakat, üzd a tudatlanság s babona setét fellegeit. Légy boldog, légy szerencsés minden feltételeidben.*”

A hanyatlásától egyelőre nem kellett féltetni a pataki önképzőkört. Ott volt még *Erdélyi János, Kazinczy Gábor, Papp Endre, Szeremley Gábor, Adorján Boldizsár és Tompa Mihály* a korszak irodalmilag is ismert kiemelkedő tagjai közül. Szemere Pozsonyba ment, ahol bemutatta a tisztelt mintaképüknek, *Kölcseynek* a pataki társaságot. „Patak emléke nekem szent maradt”, írta a társaságnak, és ötleteket is adott készülő zsebkönyvük címére. Munkáikból ugyanis kis zsebkönyvet adtak ki 1834-ben. Tiszteletük jeléül ezt elküldték *Kölcseynek* is. (Ez a dedikált példány jelenleg az OSZK-ban található.) A nagy államférfi meghatott köszönőlevelét összes műveiben is olvashatjuk, az ifjak is közzétették a Parthenon második kötetében: „Nagy és igazfényű férfiú! Vajha hívek lehetnénk példádhoz a honszeretemben, tiszta emberségben, szép és nemes érzelmek országának terjesztésében! Fogadd el örök tiszteletünk jeléül e kisdedkoszorút, ez emléklap pedig álljon itt s ártatlan dicsekedéssel hirdesse a későbbi utódoknak: hogy a korábban honának legműveltebb s legnemesebb érzésű emberével, édes viszonyban állott, és szeretettet és örök hálára köteleztetett a Pataki Ifjak Társasága.”

W. Bocskay Gyula

Elvezetem a pusztába, és szívére beszélek (Hóseás 2,16)

Isten népe életében egykor és a jövőben is fontos szerepe volt, és lesz a sivatagi időknél és helyzeteknek. Izráel számára a pusztai vándorlás évtizedei a legmélyebb és a legfenségesebb tapasztalatokat hozták: az önismeret mélységeit, és az ismeret felejthetetlen pillanatait. A nép tanulgatta: ne vezetőibe, ne aranyborjúba kapaszkodjék, hanem egyedül az örök Istenbe. Csak így változik át célirányos haladássá mozgása az egyhelyben topogásból. Csakhamar rájött: a sivatag kikerülhetetlen, meg veszélyes is: népek sülyesztője lehet. Megtanulta, hogy *döntenie* kell. *Vagy* a környező csontváztemető-sivatag, *vagy* a felette őrködő Isten. Megmaradása függött ettől. *Isten kegyelme* és a mindennapokban eligazító *törvény* volt az a két pásztorbot, mellyel a Seregek Ura terelgette népét a történelem útvesztőiben. És ők kemény leckék után figyeltek e *két szellemi pásztorbotra*. Oázissá lett Istenük, a remény forrásává. A túlélés, a továbbjutás üdítő kortyává minden szava, Igéje. A sivatag pedig megszenvedett önazonosságuk formáló műhelyévé, ahol ráébredtek: ők a választott nép. Azok, akiknek megrendítően nagy döntési helyzeteket kínált oda mennyei Atyjuk: a halált hozó pusztá vagy Isten éltető ölelése között választhatnak. Vajon hányszor látta így egyházunk, gyülekezetünk a maga helyzetét? Hányszor értelmezted így életedet a léleksorvasztó főhivatású ateizmus idején? *Vagy*: felismerjük-e ma a habzsoló aranyborjűk kísértését? Próbáljuk-e károsító hatásukat legalább a magunk szintjén kivédeni, vagy csökkenteni? Mert éppen egy kiváló amerikai tudós ismerte fel: napjaink világjáránya a lelkek, az emberi kapcsolatok kiégése, elsivatagosodása. Életét tette fel az ellene való küzdelemre.

Látod-e, érted-e: egykori és mai sivatagjaidat, legyenek bár külsők vagy belsők, egyedül csak Isten fordíthatja át oázissá? Ő képes arra is, hogy átformáljon téged magáért síró sivatagból másoknak enyhet adó oázissá. Hogyan? Úgy, ha engedsz neki, akiről Hóseás próféta így szól: Ő azért vezet ki a pusztába, azért ad sivatagi helyzeteket, hogy alkalma legyen szívedre beszélni! Isten a pusztai napokban tudott szót érteni népével. Ott és akkor született meg bennük az *istengyökerű remény*, ami mindenre elég. Ma is akkor tud Isten szívedre beszélni, amikor leroskadunk ke-

resztünk alatt, legyen az bűn, betegség, fájdalom, elhagyatottság, vagy valami más. Ezeket keresztül keres Téged, hogy együtt legyetek végre: a végtelennek tűnő pusztában Ő és Te. Egyiptomban eltelt a nép szíve, majd az aranyborjú imádatának mámorában mennyei hallása elnehezült. Betelt önmagával. Negyven év kellett ahhoz, hogy észhez térjen, s visszaforduljon örökre pártoló útítársához, Istenéhez. Hogy rád ne kelljen ily' sokat várnia, megragad Téged Jézus, kivezet a pusztába, hogy lásd meg végre magad úgy, amint vagy. Áldott sivatagi pillanatok, amikor mély önismert és szomjazó istenvágy születik bennünk!

Urunk is a pusztában fogadta el messiási küldetését, hite az elutasított kísértésekben edződött gyémántszilárdságúvá. Ha figyelsz a Téged kereső Úrra, akkor benned is megszilárdul az istenhit, Krisztus-gyökérzetűvé növekszik. Fedezd fel mostani pusztaságodban a lelki kősziklát, aki megáll melletted, hogy megittasson kortynyi kegyelemmel, a remény forrásvizével. Legyen mai élethelyzeted, ez a pár perc megüresedésednek és Krisztus befogadásának szent alkalmává, a remény oázisává!

Békefy Lajos
felelős szerkesztő

Dunamelléki gondnoki-presbiteri konferencia Kölkeden

A konferencia helyszíne Kölked, Mohács mellett.
A konferencia időpontja: 2000. június 16–18.

Június 16., péntek

- 13.00: Érkezés (Mohácsról busz indul Kölkedre: 9.30)
12.30–13.30: Ebéd
15.00: Igei-megnyitó: „Ki nekem Jézus Krisztus, miért vagyok református keresztyén?”
Nagy Ferenc József, Baranyai gondnok.
Bemutatók... – Vezető *Szabó Mihály*, mohácsi lelkipásztor
16.00: Beszámoló: a PSZ baranyai területi szervezete 5 éves múltja és a jövő feladatai.
Bana Gábor – területi szervezet elnöke
16.30: „A hívő ember szolgálata az alkoholbetegség ellen”. *Antal Zoltán*, a máriagyúdi otthon lelkipásztor
17.00: Beszámoló a zsigriki szenvedélybetegek terápiás otthonáról. *Szabó Judit* vezető-lelkész, gondozottak szolgálata
18.00: Vacsora
19.00: Esti evangélikáció: *Bana Gábor* pécsi presbiter
20.00: Beszélgetés, beszámolók az új presbitériumokról

Június 17., szombat

- 7.30: Reggeli
8.30: Előadás: „A presbiter személyisége.” *Szappanos Zoltán* siklósi lelkipásztor
9.30: Bizonyágtétel: „Isten áldása a hívő ember életében.” *Zóka Benjámin* – pécsi presbiter
10.00: Áhítat: „Élek többé nem én...” Gal 2,20 – *Szabó Mihály*
10.30: Csoportbeszélgetés
12.00: Ebéd
14.00: Előadás: „Milyen presbiter munkatársakat szeretnék?” *Végh Barna* sellyei lelkipásztor
15.00: Bizonyágtétel: „Krisztusba vetett hitem és presbiteri szolgálatom.” *Boóz Józsefné* mohácsi presbiter
16.00: Előadás: „Mit jelent számokra, hogy magyar református presbiter vagy?” *Dr. Papp Vilmos*, Bp. Kőbányai lelkipásztor, teológiai tanár
18.00: Vacsora
19.00: Esti evangélikáció – *Végh Barna*, sellyei lelkipásztor
20.00: Beszélgetés, beszámolók az új presbitériumokról

Június 18., vasárnap

- 9.00: Istentisztelet. Igét hirdet: *dr. Papp Vilmos*, úrvacsoraosztás: *Szabó Mihály*
10.15: Zárómegbeszélés. Vezető: *Balla Tibor*, PSZ elnök
12.00: Ebéd

Busz indul Kölkedről Mohácsra: 12.49 (Budapestre: 14.40)
Részvételi díj: 3800 Ft, amelyből 1000 Ft-ot jelentkezéskor, június 10-ig kell elküldeni. Református Lelkészi Hivatal: 7700 Mohács, Kálvin u. 4. (Tel.: 06-(69)-311-336.) Ágyhuzatot mindenkinek hoznia kell. – Csak ebéd 300 Ft, ugyanennyibe kerül a vacsora is, ha egy-egy étkezést kér valaki.

A Magyar Református Presbiteri Szövetség meghívja

Önt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Millenniumi Titkársága által támogatott
9. Nemzetközi Presbiteri Konferenciára
„Népesedési kérdéseink egyházi szemmel”
címmel

A konferencia időpontja: 2000. június 26–29.

A konferencia helyszíne: Debrecen, Református Kollégium, Kálvin tér 16.

A konferencia programja:

2000. június 26. (hétfő)

- 10.00–13.00: Érkezés, regisztráció
13.00–14.00: Közös ebéd a Kollégiumban
14.00–14.45: Megnyitó áhítat
14.45–15.30: Elnöki megnyitó, köszöntések
15.30–16.00: Kávészünet
16.00–17.00: **A népesedés kérdései teológiai nézőpontból I.**
16.00: A gyakorlati teológia szempontjai
Ifj. dr. Fekete Károly, a debreceni Hittudományi Egyetem rektora
16.20: A keresztyén szociáletika szempontjai
Dr. Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának tanára
16.40: Drs. Békefy Lajos lelképásztor, felelős szerkesztő
17.00–17.15: Felkért szakértő referátuma
Dr. Bölcseki Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke, a debreceni Hittudományi Egyetem tanára
17.15–18.00: Hozzászólások
18.00–19.00: Vacsoraszünet
19.00–19.40: Esti áhítat
19.40–21.00: Bemutakozások, ismerkedés, beszélgetés

2000. június 27. (kedd)

- 8.00–9.00: Reggeli
9.00–9.30: Reggeli áhítat
9.30–9.50: **A népesedés kérdései teológiai nézőpontból II.**
Dr. Fodor Ferenc nagykőrösi lelképásztor, a komáromi Kálvin János Teológiai Intézet tanára
9.50–10.10: Felkért szakértő referátuma
Dr. Hegedűs Loránt, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának egyetemi tanára
10.10–10.40: Kávészünet
10.40–11.20: **A népesedés kérdései a demográfus szempontjából**
10.40: Dr. Cseh-Szombathy László akadémikus, a miniszterelnök népesedési kérdésekkel foglalkozó tanácsadó bizottságának vezetője
11.00: Dr. Daróczy Etelka, a Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa
11.20–11.35: Felkért szakértő referátuma
Dr. Mellár Tamás, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke
11.35–12.45: Hozzászólások
12.45–14.00: Ebéd
14.00–16.00: A Kollégium és a Déry Múzeum megtekintése
16.00–16.40: **A népesedés kérdései néprajzi és kulturális antropológiai szempontból**
16.00: A néprajz szempontjai
S. dr. Lackovits Emőke néprajztudós, a Veszprémi Múzeum tudományos főmunkatársa
16.20: A kulturális antropológus szempontjai
Vajda Zsuzsa, a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének tudományos munkatársa
16.40–17.10: Felkért szakértő referátuma
Dr. Szacsavay Éva főmuzeológus, múzeumi főtanácsos
Dr. Madar Ilona néprajzkutató

- 17.10–18.00: Hozzászólások
18.00–19.00: Vacsoraszünet
19.00–19.45: Esti áhítat
20.00: Orgonahangverseny a Nagytemplomban Sepsy Károly orgonaművész közreműködésével

2000. június 28. (szerda)

- 8.00–9.00: Reggeli
9.00–9.30: Reggeli áhítat
9.30–9.50: **A népesedés kérdései a pszichológus szemével**
Dr. Ritoók Pálné pszichológus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának tanszékvezető docense
(Dr. Pálhegyi Ferenc pszichológus, ny. főiskolai tanár tanulmányának felhasználásával)
9.50–10.50: Felkért szakértő referátuma
Dr. Komlói Piroska, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának tanára
10.05–10.20: Hozzászólások
10.20–10.40: Kávészünet
10.40–11.20: **A népesedés kérdései az orvos szemével**
10.40: Dr. Bodnár Ákos ny. főorvos, a Magyar Orvosi Kamara titkára
11.00: Dr. Réthy Lajos adjunktus, a Bethesda Református Gyermekkorház orvosa
11.20–11.50: Felkért szakértő referátuma
11.20: Dr. Drenyovszky Irén, a Keresztény Orvosok Magyarországi Társaságának elnöke
11.35: Dr. Dizseri Tamás, a Bethesda Református Gyermekkorház főigazgatója
11.50–12.30: Hozzászólások
12.30–13.30: Ebéd
13.30–16.30: Autóbuszos városnézés
16.30–17.10: **A népesedés kérdései a pedagógia szempontjából**
16.30: Dr. Fodorné dr. Nagy Sarolta, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karának tanára
16.50: Dr. Nagy Mihály, ny. gimnáziumi igazgató
17.10–17.25: Felkért szakértő referátuma: Dr. Kálmán Attila, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának nem-lelkészi elnöke, gimnáziumi igazgató
17.25–18.00: Hozzászólások
18.00–19.00: Vacsoraszünet
19.00–19.45: „Mint oldott kéve” drámapedagógiai játék. Bemutadják a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karának hallgatói
19.45–21.00: Beszámolók a határon túli egyházak részéről

2000. június 29. (csütörtök)

- 8.00–9.00: Reggeli
9.00–9.20: **A népesedés kérdései közgazdasági szempontból**
Dr. Bod Péter Ákos közgazdász, a Veszprémi Egyetem és a Károli Gáspár Református Egyetem tanára
9.20–10.00: Hozzászólások
10.00–10.20: Kávészünet
10.20–10.50: A konferencia összefoglalása, ajánlások elfogadása
11.00–12.30: Záró istentisztelet úrvacsoraosztással
12.30–13.30: Ebéd
13.30: Hazautazás

Részvételi díj:

- a Szövetség tagjainak (kollégiumi szállással a teljes időtartamra) 4000 Ft,
- egyéb hazai résztvevőknek (kollégiumi szállással a teljes időtartamra) 5000 Ft,
- határon túli résztvevőknek (kollégiumi szállással) ingyenes.

Jelentkezési határidő:

Kollégiumi elhelyezés esetén: 2000. június 16., amikor is a részvételi díj 50%-át be kell fizetni.

Jelentkezni lehet: – személyesen: Magyar Református Presbiteri Szövetség

1092 Budapest, Ráday utca 28.

– telefonon: (36-1)-218-0266/111. mellék

– faxon: (36-1)-218-0903.